

นายใจคำ ตาปัญญา อายุ 88 ปี
ประเภทเครื่องมือ (ของเล่นล้านนา)

Mr. Jaikum Tapanyo Age 88
Lanna Toys

ในยุคสมัยที่เทคโนโลยีเจริญรุดหน้า สังคมของการสื่อสารข้ามพรมแดนรวดเร็วฉับไว หากแต่การสื่อสารกันระหว่างวัยระหว่างผู้คนในสังคมกลับเห็นห่าง ปัญหาสังคมที่สื่อโซเชียลกำลังตั้งพัฒนาการของเยาวชนให้ดูเหมือนจะล้ำสมัยแต่พัฒนาการทางสังคมตามวัยกลับถดถอย กิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลายคนมองข้ามไป เด็กรุ่นใหม่ในปัจจุบัน จึงแทบไม่รู้จักของเล่นที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษปู่ย่าตายายอยู่กับลานดิน ลานบ้าน การสร้างกลไกแบบธรรมชาติเลยก็อาจเป็นไปได้

วัสดุธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ กะลามะพร้าว นำมาสร้างสรรค์เป็น “ของเล่นโบราณล้านนา” เป็นหนึ่งในภูมิปัญญาโบราณของบรรพบุรุษนับจากปู่ย่าตายาย สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความสุข ความสนุกสนาน เพลิดเพลินที่หลายคนอาจลืมนึกไปแล้ว อีกทั้งยังช่วย ฝึกพัฒนาการ สร้างเสริมลักษณะนิสัยของเด็กจากของเล่นแต่ละชนิด เสริมสร้างพัฒนาการด้านจิตใจ และสังคมที่มีส่วนช่วยสานสัมพันธ์กันระหว่างลูกหลาน กับพ่อแม่ ปู่ย่าตายายได้เป็นอย่างดี

การสืบทอดงาน “งานของเล่นโบราณ ล้านนา”

ของเล่นโบราณ ที่เรียบง่ายหากแต่แฝงไว้ด้วยกลไกอันอายุทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่า และช่วยสร้างความสุข ความสนุก เพลิดเพลิน อาจมีผู้คนในสังคมในยุคสมัยใหม่ในปัจจุบันอาจมองข้ามไป หากแต่ยังคงมีพ่ออยู่ หรือผู้เฒ่าผู้แก่ที่ไม่อาจเพิกเฉยต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมที่รวดเร็ว ดึงย้อนวันเวลาให้มีความสุขเหล่านั้นกลับมามีชีวิตอีกครั้ง ด้วยใจมุ่งหวังสร้างสรรค์สังคมเล็ก ๆ ที่เคยก้มหน้า ได้หันเข้าหากัน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ร่วมกัน ก่อเกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในสังคม เป็นการฟื้นฟูวัฒนธรรมอันเป็นรากเหง้าของท้องถิ่นให้ได้เชื่อมโยงกับวิถีแห่งความพอเพียงสู่สังคมอันงดงามให้กลับคืนมาอีกครั้ง

In the modern age, with the advance technological progress, where borderless communication can be done instantly; however, communication between people of different ages has become harder, and gap between the people in society has become wider. Under the age of social media, advance communication technology seems to drive faster among children, but on the contrary, their social development seems to be stacking behind. There are many creative activities that had been forgotten by the people, and many modern children had never known various toys that came from ancestors' wisdom which used to live and play on a courtyard, and created natural mechanisms.

Natural raw materials that can be found abundantly in the area, such as bamboo and

coconut shell can be used to create ‘Ancient Lanna Toys’ which are a part of ancestor’s ancient wisdom and being inherited from their grandparents. These toys reflect local wisdom that once brought joy and happiness that many people had forgotten. These toys also help improving children’s development and cultivate desirable characteristics in children. They drive psychological and social development, and serve quite well in strengthening relationship among children, parents, and grandparents.

Inheriting the craftsmanship of ‘Lanna Ancient Toys’

These ancient toys, though pretty simple in nature, contain valuable cultural heritage and bring

happiness, fun, and amusement. Many people of this modern age may overlook them, but there is Por Ui or an elder man who can’t just stand idly still while their culture and society are changing rapidly. These elders wish to bring back that happiness of the past with their determination to create a small society so that the people of the ‘social ignorance’ can now turn to each other and spend more quality time together. Doing so will boost good and healthy relationship in the society as well as restore local cultural root and connect it to the principle of sufficiency; so that the once beautiful society can be restored.

นายใจคำ ตาปัญญา หรือพ่ออู๋ใจคำ ในวัย 88 ปี เป็นลูกหลานล้านนา เดิมโตมาในครอบครัวเกษตรกรผู้ซึ่งมีความขยัน พ่ออู๋ใจคำในวัยเด็กมีความสนใจใฝ่รู้ได้เรียนรู้การสานเครื่องใช้ และของเล่นพื้นบ้านจากคุณปู่ จนซึมซับคุณค่าของเล่นและเครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ ด้วยตนเอง อีกทั้งยังมีนิสัยช่างประดิษฐ์จากเศษสิ่งเหลือใช้สร้างสรรค์ของใช้ของเล่น ที่เกิดจากการประดิษฐ์หยิบจับของใกล้ตัวมาเป็นสิ่งของที่เป็นประโยชน์กับลูก ๆ มาโดยตลอด จากประสบการณ์ความสุขที่ส่งต่อจากบรรพบุรุษของพ่ออู๋ใจคำ ทำให้พ่ออู๋ใจคำ เลี้ยงดูลูก ๆ ทุกคนอย่างพอเพียงไปพร้อมกับความสุขในครอบครัว วิถีชีวิตเหล่านี้สะท้อนมุมมองให้พ่ออู๋ใจคำได้เล็งเห็น ความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน ที่รูปแบบความสุขเปลี่ยนไป ยึดติดกับของที่ต้องซื้อหามาแพง แต่ขาดประโยชน์ที่คุ้มค่า อีกทั้งส่วนใหญ่เป็นสิ่งของที่มาจากพลาสติกไม่ปลอดภัย ปนเปื้อนสารเคมี ด้วยเหตุนี้จึงได้รื้อฟื้นการประดิษฐ์ “ของเล่นโบราณล้านนา” อย่างจริงจัง โดยเริ่มนำวัสดุจากธรรมชาติมาประดิษฐ์ของเล่นที่ตนเองได้เคยเล่นสมัยเมื่อครั้งวัยเด็ก อาทิ บ้างข่าง (ลูกข่าง) กังหันลม และจักสานรูปสัตว์ต่าง ๆ นกหวีดจากไม้ไผ่ ขันและออมสิน เต่าจากกะลามะพร้าว เพื่อต้องการ ส่งต่อความธรรมดาของของเล่นพื้นบ้าน ให้กับชุมชน และเด็ก ซึ่งเป็นเยาวชนที่จะเติบโตในภายหน้าให้ได้รับคุณค่าของภูมิปัญญาบรรพบุรุษ ตลอดจนเพื่อต้องการรักษาภูมิปัญญาพื้นบ้านตามแบบฉบับวิถีดั้งเดิมของวัฒนธรรมล้านนา ที่มองเห็นว่าจะถูกกลืนเลือนไปตามกาลเวลาให้คงอยู่

Mr. Jaikum Tapanyo, also known as, 'Por Ui Jaikum' (Elder Jaikum), an 88 years old man of Lanna's descendent who was born and grew up in a diligent agriculture family. During his childhood, Por Ui was interested in and learned to manufacture local equipment and toy from his grandfather. He absorbed and learned the value of various toys and equipments from building them by his own hands. He also has a habit of an inventor who loves to invent equipments and toys from leftover materials. He always picks things around himself and turns them into something useful for his children. From his happy experience that he received from his ancestors, Por Ui brought up his children with the principle of sufficiency where his family is always happy. Such lifestyle gives him different perspective toward the change of modern era where people's happiness has changed and now depends on expensive objects that are not worth their prices. Moreover, most of these objects are made of insecure plastic and harmful chemicals. Therefore, he revived the creation of 'Ancient Lanna Toys'. He started from using natural materials to create toys that he played during his childhood, such as, Bah Karng (spinning top), wind wheel, animal figure from woven bamboo, bamboo whistle, bowl and piggy bank, coconut shell turtle, etc. He did so in order to pass on these simple yet fantastic toys to his community and to the children, so they can grow up knowing the value of their ancestor's wisdom. He also wishes to preserve local wisdom of the original Lanna culture which is once deemed to be extinct by time.

ครูศิลป์ของแผ่นดิน 2560

THE MASTER ARTISANS OF THAILAND 2017

ภูมิปัญญาที่สะท้อนเอกลักษณ์ “ของเล่นโบราณล้านนา”

ของเล่นโบราณล้านนา เป็นของเล่นที่นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้เล่นแล้ว ยังสอดแทรกการพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา และสังคม ของเด็กได้อีกด้วย สิ่งประดิษฐ์จากวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น อาทิ ไม้ไผ่ กะลามะพร้าว อันสะท้อนถึงภูมิปัญญาในการคิดสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษ ควรค่าแก่การอนุรักษ์สืบสานเพื่อส่งต่อองค์ความรู้และประโยชน์เหล่านี้สู่คนในยุคปัจจุบัน ของเล่นโบราณล้านนา ยังมีคุณค่าที่แฝงไว้เพื่อใช้สอนลูกหลานให้ได้ขบคิด รู้จักการเรียนรู้ทางสังคม อาทิ การอดทนรอคอย การแข่งขัน การแก้ปัญหา ตลอดจนการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่ต่างล้วนต้องได้รับการฝึกฝนตั้งแต่วัยเด็กเพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสติปัญญาที่สมดุลกัน ของเล่นโบราณล้านนา ที่ได้รับความนิยม เช่น

งูมือ ของเล่นโบราณล้านนาที่เกิดจากการสานไม้ไผ่สำหรับสวมนิ้ว เป็นรูปงูอ้าปาก บางแห่งเรียก งูกินเขียด โดยเมื่อนำงูมืออ้าปากสวมเข้านิ้ว หากรีบดึงออกจะดึงไม่ได้ ต้องขบคิดหาทางแก้ว่าจะดึงอย่างไรให้ออกจากนิ้วได้ นอกจากนี้จะเป็นการบริหารกล้ามเนื้อเล็กที่นิ้วมือแล้ว ยังต้องใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหาอย่างง่าย ๆ ลองผิดลองถูกในการขยับงูที่สวมเข้านิ้วไปเพื่อหาทางนำออกจากนิ้ว หากใจร้อน ไม่รู้จักรอคอย งูก็จะยั้งกินนิ้วหรือดึงจากนิ้วไม่ออก งูมือนี้ ได้รับคำชื่นชมจากผู้สนใจจากต่างประเทศที่ได้มีโอกาสเข้ามาเรียนรู้ที่โครงการอุ้ยสอนหลาน ว่าเป็นของเล่นที่นอกจากจะใช้สำหรับวัยเด็กแล้ว ยังเป็นเครื่องช่วยกระตุ้นกล้ามเนื้อ บริเวณนิ้ว ให้กับผู้สูงอายุได้อีกด้วย นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

Local wisdom that reflects identity of ‘Ancient Lanna Toys’

Besides giving fun and amusement to player, Ancient Lanna Toys also helps stimulate children’s physical, intelligent, and social development as well. These toys can be made from raw materials that are abundantly available in the community such as bamboo and coconut shell. These toys reflect creative wisdom of their ancestor which is worth preserving, so that their knowledge and benefit can be passed on to people of modern days. Ancient Lanna Toys also have some hidden strategies that teach children to learn some social norms, such as, to be patient, to be competitive, to solve problems as well as to live with other people in the society. All of the aforementioned attitudes are needed to be cultivated earlier, so that children can grow up to be an adult with emotional and intellectual maturity. Some of the popular Ancient Lanna Toys are as follow:

Hand Snake (Ngoo Mue): hand snake is a Lanna Toy which is made from bamboo that player puts on his finger. It comes in a shape of an opened-mouth snake. It is also known as Ngoo Kin Kiat (frog-eater snake). Once a player puts on hand snake, he can’t remove it by force. The player needs to be calm and thinks of how to remove the hand snake from his finger. Therefore, besides urging the player to exercise his minor muscle in his finger, snake hand also urges the player to use his intelligence to solve simple problem, by mean of trial and error, in order to remove the hand snake from his finger. The hastier the player is, the harder it will be to remove the hand snake from his finger. Moreover, many foreign visitors who came to visit Ui Sorn Larn Project (Elders teach their children project) also praise the hand snake that, besides teaching children, can be used to stimulate movement of fingers’ muscle among elderly people as well. It is therefore a very useful artifact.

ปะช่างโหว่ หรือ ลูกข่าง ซึ่งเกิดจากการทำพัฒนาจากลูกข่างก้านเหล็กแหลม ให้มีเสียงดังเพิ่มขึ้น ตัวปะช่างโหว่และก้านทำจากลำต้นไม้ไผ่ ส่วนใหญ่ใช้ที่เหลือทิ้งจากการตัดลำต้น เมื่อก่อนจะได้ลำไผ่ขนาดใหญ่ให้เสียงดังกังวาน สมัยปัจจุบันหาไม้ลำขนาดใหญ่ยากขึ้น ได้เพียงลำเล็ก ๆ แต่ยังให้เสียงดังพอประมาณ แต่เดิมเรายังคุ้นชินกับการเล่นลูกข่างที่เมื่อโยนลงพื้น จะหมุนวน ชนกันกับลูกข่างของเด็กอีกคนที่ร่วมเล่น ใครยังคงหมุนได้นานต่อคนนั้นชนะ แต่ปะช่างโหว่ (ชื่อภาษาถิ่นล้านนา) เป็นลูกข่างที่มีเสียงดังออกมาจากช่องเสียงของลำกระบอกไม้ไผ่ ซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านที่เขาระูด้านข้างให้เกิดเสียงออกจากช่องนั้นขึ้นมา เมื่อลูกข่างหมุนเสียงจะดังโหว่ โหว่เคล็ดลึบอยู่กับการเจาะเขาระู ต้องทำเอียงให้ได้องศา จึงจะเกิดเป็นเสียงจากช่องลมนี้ขึ้นมาได้ ปะช่างโหว่ จึงกลายเป็นความสนุกสนานของเด็ก ๆ ในอดีต หากไม่ถูกรื้อฟื้น ประดิษฐ์และนำกลับมาเผยแพร่อีกครั้ง เสียงโหว่ที่เคยดังกังวานพร้อมเสียงหัวเราะของเด็ก ๆ ก็จะถูกกลบเลือนไปตามกาลเวลา

Bah Karng Wo, or spinning top, is an upgraded version of normal spinning top with pointy metal stem, so that it gives loud sound. Body and stem of Bah Karng Wo are made of bamboo wood, and mostly of leftover of bamboo wood. Originally, craftsman would use larger bamboo in order to get louder sound. However, it is harder to find large bamboo these days, so craftsman has to use small bamboo instead. The result is still quite impressive sound. Most people will be familiarized with normal spinning top which two children toss them onto the group, trying to knock each other off, and the owner of the last one standing spinning top wins. However, Bah Karng Wo (Lanna’s name of noisy spinning top) creates loud noise from hole in the bamboo. It is a result of local wisdom, as craftsman will create groove at the side of the top’s body. Once Bah Karng Wo is spinning, that groove will create loud Wo-Wo noise. It is a fun toy for children in the past; and if it has not been revived, reinvented and re-distributed the top’s Wo-Wo sound that can be heard with children’s laugh would surely be disappear through time.

ครูศิลป์ของแผ่นดิน 2560

เต่ากะลา ของเล่นโบราณที่ นำเอากะลามะพร้าว มาสร้างสรรค์เป็น รูปทรงของสัตว์ ใช้ไม้ไผ่ เหลาให้คอดตรง กลางพันกับเชือก เพื่อเป็นกลไกอย่างง่ายแทนขาของเต่า เมื่อ ดึงเชือกให้ตึงเสมือนการจูงให้เต่าเดิน เด็ก ๆ ได้รับความ สนุกสนานเพลิดเพลินอย่างเรียบง่าย ให้พัฒนาการเล่น ทางสังคม กล้ามเนื้อมัดเล็ก สามารถตกแต่งโครงรูปเต่าให้ เป็นรูปสัตว์ประเภทอื่น ๆ ได้

คอปเตอร์ไม้ไผ่ ของเล่นที่มีลักษณะคล้ายกังหันหรือ ใบพัด บางคนเรียกใบพัดโดเรมอน เนื่องจากมีลักษณะคล้าย กับอุปกรณ์ของวิเศษของแมวโดเรมอนในการตุนญี่ปุ่นชื่อดัง ที่เข้าฉายในเมืองไทยเมื่อ 40 กว่าปี หากแต่การการเล่น คอปเตอร์ไม้ไผ่ของล้านนา ผู้เฒ่าผู้แก่จะมีการประดิษฐ์ คิดทำขึ้นก่อนการตุนเรื่องดังกล่าว หรือเป็นของเล่นที่มีความ คล้ายคลึงกันในประเทศญี่ปุ่นก็ไม่มีข้อพิสูจน์ทราบได้ แต่ สิ่งที่ได้คือ ความสนุกเมื่อได้ปั่นให้ใบพัดลอยหมุนขึ้นไปใน อากาศ ได้พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและสายตา พร้อมไปกับ ความเพลิดเพลิน จากไม้ไผ่ที่เริ่มลพิษขึ้นเล็ก ๆ ที่เหลือใช้ก็ กลายเป็นของเล่นสุดพิเศษของเด็ก ๆ ไปในพริบตา

โม่บายจักสาน ของเล่นสำหรับแว่น เพื่อให้เด็กเล็กมองตาม เกิดพัฒนาการทางสายตาควบคู่ไปกับการกล่อมนอนเป็น ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เครื่องแว่นโบราณมีให้เห็นในหลากหลายท้องถิ่น ประดิษฐ์และมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ภาคกลาง จะมีปลาตะเพียนแว่น เป็นต้น อย่าง ม้าसानของทางล้านนา ก็ถือได้ว่าเป็นของเล่นเพื่อความเพลิดเพลินในการมองสำหรับเด็กอ่อน ที่ทำขึ้นมาจากไม้ไผ่

จักตอกเป็นดอกไม้ เส้นท่อนของภูมิปัญญาพื้นบ้าน ในการนำไม้ไผ่ มาจักตอกร้อยเป็นพวงมาลัย หรือดอกไม้ รูปทรงต่าง ๆ ความละเอียดอ่อนที่มีความละเอียดละไมในการ ทำชวนให้น่าเก็บรักษาคุณค่าเหล่านี้ไว้นานเท่านาน

Coconut shell turtle: it is an ancient toy that made off coconut shell and in the form of a turtle. Coconut shell turtle contains bamboo sticks and thread which create simple movement mechanism of turtle's legs. Pulling the thread will push the turtle to walk. Children will be amused with this simple toy while their social skill and minor muscle will be developed and improved. Coconut shell turtle can also be made in a figure of other animals as well.

Bamboo copter: bamboo copter is similar to a wind wheel or wind turbine, and some people call it 'Doraemon's copter', as it resembles one of the gadgets from Doraemon, a famous Japanese cartoon character that started airing in Thailand over 40 years ago. However, Lanna bamboo copter was probably invented by Lanna ancestor much longer before the airing of that cartoon character; or it may be other similar toy of this sort in Japan, no one actually know. Anyway, children will enjoy flying bamboo copter into the air, while develop their minor muscle and eyes-hands coordination. A craftsman can turn small, pollution-less, bamboo stick into a wonderful toy for a child in an instant.

Hanging mobile from woven thin bamboo stripes: mobile is a type of toy for hanging to attract children's eyes. It is a product of ancestor's wisdom that stimulates eyes' development and puts children into sleep. There are many types of ancient hanging mobiles from each region which are result of different creations and have different names. For an example, in the Central region, there is Hanging Woven Tapian Fish, etc. Meanwhile, in Lanna, there is Woven Horse, a hanging mobile for amusement of the infant which is made off bamboo.

Flower from woven thin bamboo stripes: another local wisdom of Lanna people that bring thin bamboo stripes to make garland or various flowers with meticulous gratefulness that is worth preserving as long as time goes.

กระบวนการทำของเล่นล้านนา

งูมือ

วิธีทำ

นำดอกหรือใบลานแห้งที่ผ่านการจักเป็นเส้นบาง ๆ กว้างประมาณ 3/4 ซม. ยาว 4 ฟุตจำนวน 4 เส้น มาถักสานไขว้ไปไขว้มาเป็นรูปทรงกรวยความยาวประมาณ 15-20 ซม.

วิธีเล่น

ใช้นิ้วเสียบเข้าไปทางปากงู แล้วดึงส่วนหาง งูจะดูคู้ของเราเอาไว้แน่น หากยิ่งดึงแรงเท่าไรยิ่งไม่ออกไม่ออก เทคนิคง่าย ๆ ที่ทำให้งูยอมปล่อยนิ้วเราก็คือ ดันส่วนหางไปพร้อม ๆ กับจับส่วนที่นิ้วถูกล็อกไว้ นิ้วของเราก็จะเป็นอิสระอีกครั้ง

ปะข้างโหว้

วิธีทำ

1. เลือกไม้ไผ่ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 4-6 ซม. ตัดเป็นท่อนความยาวประมาณ 6.5-7.5 ซม.
2. ตัดไม้เป็นแผ่น ให้ขนาดใหญ่กว่าท่อนไม้ไผ่ โดยใช้หนาประมาณ 0.5 ซม. จากนั้นทา กาวปิดทับที่ หัว-ท้ายท่อนไม้ไผ่ให้สนิท และทิ้งไว้ให้แห้งอย่างน้อย 1 วัน
3. เมื่อแผ่นไม้ติดแน่นสนิทกับท่อนไม้ไผ่แล้ว ให้ใช้มีดปาดแผ่นไม้ ออกให้เป็นวงกลม เสมอท่อนไม้ไผ่
4. เจาะรูตรงกลางให้ทะลุตรงกันทั้ง 2 ด้าน จากนั้นเหลาไม้ทำเสา ลูกข่างความยาวประมาณ 20 ซม. โดยเหลาไม้เสา ลูกข่างให้ช่วงบนขนาดเท่ารู ลูกข่าง ส่วนล่างให้ใหญ่กว่ารู ลูกข่าง
5. ประกอบใส่เสา ลูกข่าง โดยให้ใส่ด้านเล็กของเสา ลูกข่างจากล่างขึ้นไปด้านบน
6. เจาะรูที่ตัว ลูกข่าง เพื่อทำให้เกิดเสียง โดยเจาะรูให้กว้างประมาณ 0.5 ซม. และให้ยาว ประมาณ 2.5 ซม. จากนั้นให้ปาดเฉียง 45 องศา ของรู ลูกข่างฝั่งซ้ายโดยให้เฉียงมาทางขวา
7. ทำไม้ยิง ลูกข่าง โดยเหลาไม้ขนาดเหมาะสมมือ ความยาวประมาณ 15 ซม. แล้วเจาะรู ด้านบน สำหรับใส่เชือก ส่วนเชือกนั้นตัดให้ยาวประมาณ 50 ซม.

Production of Lanna Toys

Hand Snake

How to build

Cutting dried bamboo stripe or Larn's leaf (*Corypha lecomtei*) into 4 pieces, with the length of 4 feet and the width of 3/4 centimeter; then weaving these stripes into funnel shape, with the length around 15-20 centimeters.

How to play

Insert a finger into the snake hand's mouth and pull its tail. Snake hand will hold on tightly to that finger, pulling harder will only make it grip tighter to that finger. The trick to remove hand snake is to push its tale while hold down the part that grip onto your finger, then snake hand will release your finger.

Bah Karng Wo

How to build

1. Find bamboo trunk with diameter of 4-6 centimeters, cut it to the length of 6.5 - 7.5 centimeters.
2. Cut wood plate of 0.5 centimeter thickness into 2 pieces, a bit larger than the bamboo trunk; apply glue on both ends of bamboo trunk, then attach the wood plates onto the trunk. Let it rest for at least 1 day.
3. Once the wood plates are attached firmly with the bamboo trunk, use knife to cut wood plates into circular shape that match the bamboo trunk.

วิธีเล่น

พันเชือกหมุนวนขึ้นไปจากโคน พอใกล้เต็มแกนปะข้างโหว้ให้ รูดตัวเชือกลงมาและพันไปจนเต็มความยาวของแกนปะข้าง โดยดูลิ้นที่กระบอกไม้ ถ้าลิ้นอยู่ทางขวาต้องพันเชือกไปทางขวา ถ้าลิ้นไปทางซ้ายก็พันเชือกไปทางซ้าย หากพันผิดทางจะทำให้เสียงไม่ดัง นำไม้ที่เจาะรูใช้เป็นด้ามจับมาถือไว้ในมือเดียวกัน กับที่จับแกนปะข้างโหว้ให้ด้านที่เจาะรูเลยแกนปะข้างโหว้ เล็กน้อย จากนั้นให้ลอดเชือกผ่านรูมาทางด้านหลังไม้ (ลอดเชือกเข้าหาตัวคนเล่น) และดึงเชือกจากไม้แรงพอประมาณ ปะข้างหรือ ลูกข่างจะหมุนวนไปและให้เสียงดังไว้ ไว้ เด็กแต่ละคนจะดึงลูกปะข้างโหว้ ลงพื้นพร้อมกัน อาจเป็นพื้นโต๊ะ กระดาษ หรือพื้นดินก็ได้ ใครหมุนได้นานกว่า ผู้นั้นชนะ

4. Punch a hole on both sides of the plate, make sure those holes are aligned. Then hone a piece of wood for rod, with the length of approximately 20 centimeters. Top of the rod will be the same size of the hole, while the bottom must be larger than the hole.
5. Attach the rod to the spinning top by putting the rod from bottom to top.
6. Mark the groove on the side of the spinning top in order for the top to create noise. The groove must be 0.5 centimeter wide, and 2.5 centimeters long; cut a 45 degrees angle into the groove from left to right.
7. Create spinning top's launch stick by honing a handy-size stick with the length of 15 centimeters; then punch a hole on one end where we will insert the launching thread into the hole. The thread should be approximately 50 centimeters long.

How to play

Wrapping a thread onto the rod, from bottom to top; once the thread has reach the top of the rod, pull it down tightly and keep wrap more thread onto the rod. Be mindful of the groove though, if the groove is on the right then wrap the thread to the right side, and if the groove is on the left then wrap the thread to the left side. Wrapping the thread on the wrong side will cause the spinning top to not making sound properly. Insert the thread into the hole of the launching stick (toward the player) and pull the thread through that hole with appropriate force. The spinning top will now spin and create Wo-Wo noise. To play Bah Karng Wo, children will launch Bah Karng Wo onto the ground at the same time and the owner of the last one spinning top wins.

คอปเตอร์ไม้ไผ่ หรือ โบพัดโดเรมอน

วิธีทำ

1. ตัดไม้ไผ่ให้ได้ความหนา 2 ซม. กว้างประมาณ 1.5 ซม. และยาวประมาณ 10 ซม.
2. นำมาเจาะรูตรงกลาง
3. ใช้มีดเหลา และลบมุมทั้งสองข้าง
4. ทำแกนสำหรับใส่โบพัด โดยเหลาให้ไม้ไผ่เป็นแท่งกลม ยาวประมาณ 15 ซม. ลบมุม ไม้ให้เหลื่อม ที่อาจทำให้เกิดการขีดข่วน บาดมือเด็ก

วิธีเล่น

ใช้มือ ปะกบไม้ที่แกนของคอปเตอร์ไม้ไผ่ ปั่นแกนไม้ไผ่ออก ด้านนอกตัว แนวเฉียงสูงขึ้น ตัวคอปเตอร์ไม้ไผ่ก็จะลอย หมุนขึ้นไปตามแรงปั่นของมือ หมุนเหวี่ยงลอยขึ้นด้านบน ได้นาน

Bamboo Copter or Doraemon's copter

How to build

1. Cut bamboo trunk into stripe of 2 centimeters thick, 1.5 centimeters wide, and 10 centimeters long.
2. Punch a hole in the middle of the bamboo stripe.
3. Honing the stripe and shaving its sharp edge on both sides.
4. Create a copter rod by honing a bamboo stripe into round rod, approximately 15 centimeters long.

How to play

Use both hands to hold the copter's rod and spin it outward and upward. Bamboo copter will fly from the hands' spinning force, the harder the force, the higher and longer it will fly.

Coconut shell turtle

How to build

1. Cut a coconut shell in half horizontally; then polish the shell.
2. Punch a hole in the middle of the shell and mark two grooves on both side of the shell for holding the rubber band.
3. Create wheel from wood scrape by shaving wood scrape into circular shape and thin neck in the middle, similar to a thread tube. Mark the wood with grooves on both sides.
4. Use other piece of coconut shell to create turtle head and neck, attach them to the main body and decorate the body as you wish.
5. Put the wheel to the body by wrapping a rubber band around the wheel; and wrapping a 50 centimeters long thread onto the middle of the wheel in the direction toward the turtle head. Pull the thread through the body's hole and bind it with small stick for pulling.

How to play

Place the turtle onto the ground, pull the thread and let it go. The turtle will walk forward from player's vertical pull, using its mechanized wheel.

เต่าทะเล

วิธีทำ

1. นำกะลามะพร้าวมาผ่าครึ่งตามแนวนอนแล้วขัดแต่งให้เรียบ
2. เจาะรูตรงกลางกะลาและบากร่อง 2 ร่องทั้งสองข้างของกะลาเพื่อร้อยยางรัด
3. ทำล้อโดยใช้เศษไม้มาเหลาเป็นวงกลมและขุดตรงกลางเหมือนหลอดด้ายและมีขนาดเล็กกว่ากะลา บากหัวท้ายทั้ง 2 ฝั่ง
4. นำเปลือกมะพร้าวมาตัดเป็นส่วนหัวและส่วนหางของเต่าแล้วติดกาวและตกแต่งตามต้องการ
5. นำมาประกอบกันโดยใส่ยางรัดที่ล้อแล้วใช้เชือกยาว 50 ซม. มัดล้อไว้แล้วพันเชือกตามล้อไปทางด้านหัว นำปลายเชือกอีกด้านหนึ่งสอดออกทางกะลาด้านบนที่เจาะรูไว้ นำปลายเชือกมัดติดกับท่อนไม้เล็ก ๆ ไว้สำหรับดึง

วิธีเล่น

วางเต่าลงที่พื้น ดึงเชือกให้สุดแล้วจึงเชือกไป เต่าทะเลจะสามารถเดินตามการจูงแนวตั้งของผู้เล่นไปได้ด้วยล้อที่ประดิษฐ์ขึ้นเป็นกลไก

ความภาคภูมิใจการถ่ายทอด และสืบสาน “ของเล่นโบราณล้านนา

อู๋ใจคำ ถือได้ว่าเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาด้านการอนุรักษ์และประดิษฐ์ของเล่นพื้นบ้านล้านนา ด้วยความคิดว่าจะทำอย่างไรที่ให้ลูกหลาน เยาวชนได้สืบทอดภูมิปัญญาอันเป็นศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น สืบทอดไม่ให้สูญหาย ตายไปกับผู้รู้หรือภูมิปัญญาในสาขาต่าง ๆ ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มคนในชุมชนได้อย่างรวดเร็ว จึงได้รวมกลุ่มจัดกิจกรรมสานสองวัย หรือ “โครงการอู๋สอนหลาน” ขึ้น ในปี พ.ศ. 2546 เพื่อสืบสานวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมท้องถิ่น ด้วยการประดิษฐ์ของเล่น อาทิ บะข่างโหว้ เต่าทะเล ร่มมือ กังหันไม้ไผ่ เป็นต้น ให้ลูกหลานได้เรียนรู้ จนเป็นที่ยอมรับของสังคม และชุมชน จนเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ทั้งแวดวงการศึกษา ตลอดจนประชาชนผู้สนใจทั่วไป ได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรแทบไม่มีวันหยุดพัก ถือว่าการรวมกลุ่มผู้สูงอายุหรือพ่ออู๋ แม่อู๋ เพื่ออุทิศตนเพื่อวางรากฐานให้คนรุ่นใหม่ สืบสานภูมิปัญญาประสบผลสำเร็จ

The pride in teaching and preserving ‘Ancient Lanna Toys’

Ui Jaikum (Elder Jaikum) is considered to be a knowledgeable person in local wisdom in term of preserving and creating Lanna local toys. From his idea of how to promote the youth to inherit the art, culture, local tradition and custom, and to preserve and prevent them from disappearing; to keep them from dying along the knowledgeable people, amidst the globalization era and advance technological development that rapidly change lifestyle of local community's people. Therefore, Ui Jaikum created an activity that brings two generations of people together, namely, **Ui Sorn Larn Project (Elders teach children project)** in the year 2003 in order to preserve local culture, tradition and custom, by creating toys, such as, Bah Karng Wo, Coconut shell turtle, Hand Snake, bamboo copter, etc; so that the children can learn about them. His effort became widely recognized and accepted by society and community. It is widely known among educational circles as well as ordinary people. He is invited to serve as instructor almost every day. Therefore, his project to bring elderly people, or Por Ui and Mae Ui (grandpa and grandma) to meet the children in order for them to help settle the right foundation for the next generation of people, and to preserve and pass on local wisdom was implemented successfully.

อู๋ใจคำ ผู้ที่ได้ชื่อว่าครูผู้เสียสละ ทั้งชีวิตมีแต่ การให้ แม้ในวัยที่ร่างกายไม่แข็งแรงเสื่อมถอยไป ตามกาลเวลา ก็ยังไม่วางเว้นกิจการในการสอนและ ถ่ายทอดให้กับลูกหลาน คนในชุมชนและบุคคลที่ สนใจทั่วไป รวมถึงชาวต่างชาติ แม้เพียงแคได้เล่าเรื่อง สอนวิธีการเล่น พุดคุยถึงเรื่องราวในอดีต เพียงเท่านี้ อู๋ใจและผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนก็สุขใจ ที่ได้เป็นส่วนหนึ่ง ในการสร้างสรรค์สังคมให้เข้มแข็ง ปลุกฝังเด็กและ เยาวชนให้เติบโตเป็นคนที่มีวุฒิภาวะทางสังคมและ สติปัญญาพัฒนาประเทศชาติได้ต่อไป เพียงแคมีใจ อยากรเรียนรู้พออู๋ใจก็ปลื้มใจ ภาคภูมิใจและพร้อมที่จะ ถ่ายทอดเพราะกลัวภูมิปัญญาจะสูญหาย ดีใจและตื่นเต้น ทุกครั้งที่เด็ก ๆ หรือบุคคลทั่วไปเข้ามาเยี่ยมเยียน เรียนรู้ภูมิปัญญาในอดีต เปิดบ้านเป็นศูนย์เรียนรู้ใน โครงการ “อู๋สอนหลาน” นอกจากเด็ก ๆ จะได้ ประโยชน์แล้ว ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนต่างก็ได้ใช้เวลาว่าง ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมด้วยกัน ไม่เหงาอยู่บ้านอย่าง ไร้ค่าอีกต่อไป การสร้างสรรค์สังคมของคนต่างวัยนี้ ไม่ได้จำกัดอยู่ในวงแคบ หากแต่ส่งแนวคิดไปทั่วทุกที่ ที่พออู๋ใจและผู้เฒ่าผู้แก่เห็นโครงการไปสอน ในแนวคิด “สั่งสอน สืบสาน ส่งเสริม” หมายความว่า พ่อแม่ต้อง ช่วยสั่งสอน ลูกหลานสืบสาน อู๋ใจส่งเสริม แม้กระทั่ง ชาวต่างชาติ ก็ได้เคยแวะมาเรียนรู้ที่ศูนย์การเรียนรู้ แห่งนี้มาแล้วอย่างนับไม่ถ้วน และมีแต่เสียงชื่นชมฝากไว้ ไม่ว่าใครจะมาเรียน มาดูเพื่อนำแนวคิดของที่นี่ไปทำ มากินต่อ พ่ออู๋ใจก็จะยิ่งภูมิใจ

Ui Jaikum is known as the one who sacrifices everything for his cause, as he always gives his all away. Even when his body has reached the old age when he is not as strong as he used to be, he still regularly attends his class and teaches his knowledge to the children, local people and general people, even foreigner. Only having the chance to tell story, to teach people how to play, to tell them about the past, are more than enough to make these elderly people to be happy; as they are allowed to be an integral part to help strengthen their society, to help bring up the children and youth so they may grow to be an adult with social and intellectual maturity. So, they can become the strength of this country. Showing their passion to learn is more than enough to make Por Ui proud and ready to teach. These elders are not reluctant to pass on their knowledge, as they are afraid that such knowledge will be disappeared. They were always happy and excited to see visitor, whether children or ordinary people, who came to learn their wisdom of the past. **Ui Jaikum opened his house as a learning center for the Ui Sorn Larn Project** where the children can learn interesting and useful subjects, elderly people in the community can have a chance to use their free time to do something useful to their society instead of sitting alone at home. Creating a community of people of different ages is not limited to this center, but it goes beyond and to each and every place that the project sent its representative of Por Ui and Mae Ui. The project's idea is 'Teaching, preserving, and promoting'; that is, the parent must teach, the children must preserve, and the elder will promote. Even foreigner came to visit this learning center, and every visitor left only appraisal. No matter who you are, visiting this place and learning its wisdom so you can use it in your life and carry on will be more than enough to make Por Ui proud.

ครูศิลปะของแผ่นดิน 2560

“ ปัจจุบันอายุ 88 แล้ว เวลาเหลือน้อยไม่รู้ว่าจะจากไปในวันใด ขอใช้เวลาที่ยังมีลมหายใจอยู่ในเวลานี้ อยากร ทำงานตอบแทนแผ่นดิน ถ่ายทอดให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้งานของเล่นที่ปู่ย่าตายายทำด้วยภูมิปัญญามาแต่ โบราณ และที่สำคัญเป็นวิธีให้เด็กได้หันมาฝึกจิตใจให้เป็นคนมีสมาธิ มีความเอื้อเฟื้อมีน้ำใจต่อกัน ทำให้ เด็กมีคุณธรรมอีกทางหนึ่งได้ ”

“ I am over 88 years old. I have only little time left and I don't know when I will die. So, I'd love to spend every breath here, now, to work and to repay this country. I'd love to teach the children about toys that our grandparents invented from their ancient wisdom. Moreover, teaching them about these toys is also another mean that helps children to learn to control their mind and to concentrate, to be kind and thoughtful, and to be good. ”

ที่อยู่ : 227 ตำบลบ้านกาด อำเภอแม่อาง
จังหวัดเชียงใหม่ 50360
โทรศัพท์ : 085-617-5190

Address : 227, Ban Kat Sub-district,
Mae Wang District, Chiang Mai Province. 50360
Telephone : 085-617-5190